

Сурдопедагогіка з основами жестової мови

Викладач: Ярмоленко Катерина Григорівна

Кафедра: соціальної педагогіки та спеціальної освіти (факультет СПП ЗНУ, корпус 8, вул. Гоголя, 118, ауд. 219) E-mail кафедри: socialped@ukr.net

E-mail викладача: e.yarmolenko.zp@gmail.com

Телефон кафедри: (061) 228-76-45

Інші засоби зв'язку з викладачем: Viber, Telegram, Moodle. Номер на сторінці курсу в Moodle

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Логопедія Бакалавр					
Статус дисципліни:		Нормативна					
Кредити ECTS	4	Навч. рік:	2021-2022	Рік навчання	2	Тижні	14
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів ¹	6	Лекційні заняття – 14 Практичні заняття – 28 Самостійна робота – 78			
Вид контролю:		Екзамен					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10889				
Консультації: особисті – четвер, з 11:00 до 13:00, VIII корпус, ауд. 219; дистанційні – ZOOM, за попередньою домовленістю Запис на консультації через Viber, Telegram							

ОПИС КУРСУ

Курс «Сурдопедагогіка з основами жестової мови» пропонується студентам другого курсу та призначений для ознайомлення з основами сурдопедагогіки, вивчення закономірностей розвитку дітей з порушеннями слуху, знайомства з українською жестовою мовою.

Необхідність викладання курсу обумовлена важливою роллю жестової мови у когнітивній, комунікативній діяльності нечуючих, у визнанні їх прав розвивати свою культуру, свою мову. Формування здатності спілкуватися з жестомовними особами з порушеннями слуху з урахуванням лексики граматичних правил української жестової мови та культури спілкування в спільноті глухих

Метою курсу є вивчення навчальної дисципліни «Сурдопедагогіка з основами жестової мови» є засвоєння спеціалізованих знань щодо процесів розвитку, виховання та навчання дітей і дорослих з вадами слуху; вироблення особистісної готовності студентів до спілкування з людьми, які мають порушення слуху різного рівня та оволодіння необхідним рівнем елементарної професійної компетенції, яка забезпечувала б їм можливість використання практичних навичок дактилювання, УЖМ, слухового сприймання у роботі з особами з порушеннями слуху.

Завдання курсу:

- ознайомлення з основами сурдопедагогіки як науки про закономірності розвитку, навчання й виховання осіб з порушеннями слуху;
- ознайомлення з культурою спілкування в спільноті глухих;
- оволодіння елементарним рівнем української жестової мови;

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

- вироблення здатності сприймати та розуміти звернене українське жестове мовлення.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p><i>Результати навчання:</i></p> <p>РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.</p> <p>РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p><i>Компетентності:</i></p> <p>ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів.</p> <p>СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням соціально-педагогічного контексту.</p>	<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, інтелектуальні розминки, заняття з елементами тренінгу та ін.); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод проєктів, обговорення, пошук); - дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру); - практичні методи (вивчення основ української жестової мови) <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні та письмові опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, порівняльні характеристики, тощо); - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання; - перевірка творчих робіт; - перевірка сформованості елементарного рівня володіння УЖМ.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани практичних занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних та групових завдань розміщені на платформі Moodle:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10889>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (max 60 балів):

Поточний контроль здійснюється у ході повсякденної навчальної діяльності студентів: експрес-тестування під час аудиторних занять; термінологічні диктанти; виконання практичних завдань (доповіді; робота в мікрогрупах); усні відповіді; контрольні тестування по закінченню вивчення розділів.

При наявності 35 балів поточного контролю, студент допускається до підсумкового контролю. Якщо студент із поважних причин пропустив заняття, для відпрацювання матеріалу йому пропонується виконання пропущених завдань (теоретичних та практичних), що фіксується у вигляді конспекту та проводиться усне опитування щодо вивчених тем.

Підсумкові контрольні заходи (max 40 балів):

Підсумковий контроль – здійснюється після завершення вивчення курсу: екзамен.

Практична частина екзамену (max 20 балів) Практична частина екзамену – сурдопереклад. Передбачається два переклади: на жестову мову відеороліку (тип відеороліку визначається викладачем під час екзамену, в межах вивчених тем) та з жестової мови на звичайну словесну.

Теоретична частина екзамену – підсумкове тестування на платформі Moodle (max 20 балів).

Концепція викладання

У даному курсі мета викладача – створити комфортне середовище для вашого навчання. Протягом семестру очікуємо від вас на постійний зворотній зв'язок – будемо раді вашим запитанням, відгукам, критиці та пропозиціям. Передбачається, що наш з вами діалог буде здійснюватися під час аудиторних занять та на платформах Moodle або Zoom, а також додатково ви можете використовувати електронну пошту, Viber, Telegram (номер на сторінці курсу в Moodle).

Під час листування, особливо на початку навчання, вказуйте номер групи та назву дисципліни. І, звичайно, власне ім'я та прізвище. Ваша робоча адреса електронної пошти має містити ваші справжні прізвище та ім'я. Дана вимога пов'язана з великою кількістю студентів, з якими викладач веде листування протягом семестру.

Якщо у вас виникають складнощі при виконанні завдань, обов'язково дайте знати викладачу, не чекайте кінця семестру).

У кожного завдання передбачено певний дедлайн. Терміни виконання завдань ви побачите на сторінці курсу в Moodle. Якщо ви не встигаєте з поважних причин – ви маєте попередити викладача, і ми з вами домовимось про наступний дедлайн. Але не зволікайте, намагайтеся встигати виконувати завдання вчасно, для попередження виникнення ефекту «снігової кулі»).

При оформленні письмових робіт ви маєте перевірити орфографію та дотримуватись певних вимог щодо оформлення робіт. Означені вимоги ви також знайдете на сторінці курсу в Moodle. При виконанні робіт дотримуйтесь **академічної доброчесності** (див. стор. 9).

Для успішного навчання, під час аудиторних або дистанційних занять намагайтеся виявляти активність, брати участь в обговоренні проблемних питань; вносьте свої пропозиції та ставте запитання, на які ми спільно знайдемо відповіді!

Під час занять он-лайн мають бути увімкнені екрани. Потурбуйтеся, також, про навушники та мікрофони. Он-лайн заняття проводитимуться на платформі Zoom. Завчасно встановіть

означений додаток на ваш пристрій. Бажано використовувати комп'ютер або ноутбук. Посилання на заняття ви будете отримувати на свої електронні адреси або у групи Viber, Telegram.
Деякі завдання передбачають роботу в мікрогрупі. Це може бути від 2 до 5 учасників. Зверніть увагу – склад мікрогруп може бути довільний (за вашим бажанням) та нормований (за призначенням викладача). Під час роботи у мікрогрупі намагайтесь розподіляти обов'язки рівномірно. Доцільно обирати/призначати <i>відповідального</i> за виконання певного завдання. Це дозволить вам навчитись ефективно працювати в команді!
Свої оцінки (бали) ви можете побачити на сторінці курсу в Moodle (на сторінці курсу у вкладці «Цей курс» ви знайдете «Журнал оцінок»). Якщо вам необхідні будуть пояснення – звертайтеся до викладача.
Додаткові бали можна отримати за наукову студентську роботу, яка передбачає проведення дослідження у межах тематики курсу та підготовку до публікації у наукових збірках або до участі у конкурсі студентських наукових робіт. Детальніше про наукову роботу можна дізнатися у мене під час консультацій.
Крім того, додаткові бали можна отримати за здобутки неформальної освіти. Положення ЗНУ про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, за посиланням http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznachennya_rezul_tat_v_navchannya_otrimanikh_u_neformal_n_j_osv_t_.pdf

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
ЗМ 1.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Трансформація наукової парадигми щодо розуміння феномену глухоти. Медико-біологічна концепція глухоти: витоки; парадигма розуміння глухоти і глухоті людини, роль слухового сприймання та ін. Соціокультурна концепція глухоти: вихідні експериментальні дослідження; зміни в політиці держав у справах меншин; державна політика в сфері спеціальної освіти глухих в контексті мовного питання; пошуки ефективних методів навчання дітей даної категорії. Значення діяльності громадських організацій для зміни поглядів на феномен глухоти в сучасних умовах.	Тестування передбачає надання відповідей на 6 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	3
	Практичне завдання – написання есе на тему (обрати 1 з 2-х)	Теми на вибір: «Глухота як особиста та соціальна проблема», «Глухота людини як соціальний бар'єр» Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 6-8 тис. знаків з пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10889	Максимальна кількість балів (7 балів) нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повнота розкриття теми (2 б.); - дотримання логіки викладу матеріалу (2 б.); - творчий підхід до розкриття теми(2 б.).	7
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

ЗМ 2.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Сурдопедагогіка як наука про виховання, навчання, освіти та корекцію недоліків розвитку людей з вадами слуху. Методи наукових досліджень. Актуальні проблеми сурдопедагогіки. Сурдопедагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет сурдопедагогіки та її головні функції. Основні категорії сурдопедагогіки. Зв'язок сурдопедагогіки з іншими науками. Завдання сурдопедагогіки. Різноманітність течій зарубіжної та національної сурдопедагогіки.	Тестування передбачає надання відповідей на 6 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	3
	Практичне завдання – розкрити сутність однієї з актуальних проблем сурдопедагогіки.	Підготувати доповідь на тему. Вимоги до виконання та оформлення: Доповідь з презентацією. Текст виконаного завдання надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10889	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - доведення актуальності проблеми (2 б.); - творчий підхід до роботи (2 б.); - обґрунтування власного бачення проблеми (2б.)	7
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10
ЗМ 3.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Дидактика школи слабочуючих. Педагогічний процес в школі слабочуючих. Зміст навчання. Методи, засоби і форми організації навчання слабочуючих. Система навчання слабочуючих мові. Розвиток слухового сприймання слабочуючих. Професійно обумовлені вимоги до особистості сурдопедагога. Професійно-педагогічна направленість і педагогічне покликання вчителя. Роль сурдопедагога у гуманістичних педагогічних концепціях. Особистісний компонент. Загальна й особистісна культура. Позиція сурдопедагога. Професійно-ціннісні орієнтації сурдопедагога.	Тестування передбачає надання відповідей на 6 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	3

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

		Професійно-педагогічна направленість особистості вчителя. Професійно-ціннісні орієнтації. Ставлення до особистості учня з вадами слуху. Відношення до особистості сурдопедагога й до себе як педагога.		
	Практичне завдання – складання професійного портрету сучасного сурдопедагога	Вимоги до виконання та оформлення: вільний стиль. До 4-х тис. слів. Виконане завдання надіслати на відповідну сторінку у Moodle . Обов’язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10889	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - розкриття актуальності (2 б.) - творчий підхід до виконання завдання (4 б.).	7
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			10
ЗМ 4.	Теоретичне завдання – усне опитування	Питання для підготовки: Витоки одномовних, білінгвальних методик навчання. Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху. Наукове визначення понять «жестовий білінгвізм», «жестово-словесна двомовність», «перша мова», «друга мова», «слухове сприймання», «звукопроведення» та ін. Досвід застосування методик навчання з різними категоріями осіб з порушеннями слуху. Перспективи білінгвальних методик навчання дітей глухих та зі зниженим слухом в Україні. Нормативно правовий статус національних жестових мов в Україні та світі. Створення та розвиток української жестової мови. Зміна статусу національної жестової мови як засобу спілкування та навчання дітей із порушеннями слуху.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (1 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (1 б.).	3
	Практичне завдання – написання есе	Написання есе на тему (обрати одну з двох): «Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху»; «Перспективи білінгвальних методик навчання дітей глухих та зі зниженим слухом на сході України». До 5-ти тис. слів. Виконане завдання надіслати на відповідну сторінку у	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - глибина розкриття матеріалу (2 б.); - творчий підхід до проблеми (2 б.);	7

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

		Moodle. Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10889	- правильність оформлення відповідно до вимог (2 б.);	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
ЗМ 5.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Правові засади визнання української жестової мови як мови, як засобу навчання і спілкування нечуючих. Державна політика країни (основні законодавчі акти) стосовно питання визнання і закріплення державних гарантій щодо застосування УЖМ в освітній, соціальній сфері. Розвиток української жестової мови. Еволюція національних жестових мов та жестові мовні родини. Природне і кальковане жестове мовлення. Найменша смислова одиниця мови (жест, слово). Жестомовні особи, словесномовні особи. Етапність використання різних форм мовлення при вивченні навчального матеріалу. Структура і особливості української жестової мови. Загальна характеристика жестової мови як знакової комунікативної природної системи. Відмінності між жестовими і вербальними мовами. Поняття «жест». Складові жесту як мовної одиниці. Загальна характеристика видів та особливостей конфігурацій, локалізацій, якості руху. Значення немануального компоненту. Складові жесту як елементу жестикуляції.	Тестування передбачає надання відповідей на 6 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	3
	Практичне завдання – вивчення української дактильної абетки. Вивчення і засвоєння	Вивчення дактильної абетки та демонстрація вивченого через «називання» власного імені, статусу та ін. Спілкування у межах заданих тем.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - активність на практичному занятті (3 б.); - правильність використання жестів (3 б.).	7

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

	жестів з тем: «Знайомство, «Родина», «Запитання»			
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
ЗМ 6.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Українська словесна та жестова мови: компаративний аналіз. «Фонетика» української жестової мови: мануальний та не мануальний компоненти. Граматичні правила української жестової мови. Комунікативне занурення. «Перша мова», «друга мова». Перехід з однієї мови на іншу та переключення між різними мовними кодами. Принципи викладання УЖМ. Значення жесту (однозначне, багатозначне). Диференціювання даної одиниці від подібної візуально. Практика українського жестово-словесного перекладу. Українська дактильна абетка. Дактилювання та сприймання дактилю. Найуживаніша жестика української жестової мови. Освітні перекладачі. Базовий жест і синонімічний ряд. Еквівалентні значення. Додаткові значення. Порядок жестових одиниць у реченні. Види речень за метою висловлювань. Лінійний та одночасний виклад речення. Зайві та додаткові жести у реченні. Дактилологія як наука. Розвиток дактилології в різних країнах світу. Засади розвитку вітчизняної дактилології. Особливості дактильних абеток. Лінгвістичні особливості української дактилології. Правила дактилювання. Моделі опанування українською дактилологією.	Тестування передбачає надання відповідей на 6 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	3
	Практичне завдання – вивчення і засвоєння жестів з тем: «Побут», «Загальні	Продовження вивчення жестової мови та спілкування в межах тем.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: <ul style="list-style-type: none"> - своєчасність виконання (1 б.); - активність на практичному занятті (3 б.); - правильність використання жестів (3 б.). 	7

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

	поняття»; «Навчання», «Освіта».			
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання - тестування	Питання для підготовки: Сучасні аспекти теорії і практики навчання глухих і слабочуючих. Трансформація наукової парадигми щодо розуміння феномену глухоти. Медико-біологічна концепція глухоти: витоки; парадигма розуміння глухоти і глухої людини, роль слухового сприймання та ін. Соціокультурна концепція глухоти: вихідні експериментальні дослідження; зміни в політиці держав у справах меншин; державна політика в сфері спеціальної освіти глухих в контексті мовного питання; пошуки ефективних методів навчання дітей даної категорії. Значення діяльності громадських організацій (спільнота глухих, Об'єднання нечуючих педагогів, батьківські товариства, Українсько-Канадський	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

		<p>Альянс та ін.) для зміни поглядів на феномен глухоти в сучасних умовах. Теоретико-методологічні засади сурдопедагогіки.</p> <p>Сурдопедагогіка як наука про виховання, навчання, освіти та корекцію недоліків розвитку людей з вадами слуху. Методи наукових досліджень. Актуальні проблеми сурдопедагогіки. Сурдопедагогіка як наука, її становлення і розвиток. Предмет сурдопедагогіки та її головні функції. Основні категорії сурдопедагогіки. Зв'язок сурдопедагогіки з іншими науками. Завдання сурдопедагогіки. Різноманітність течій зарубіжної та національної сурдопедагогіки.</p> <p>Дидактика школи слабочуючих</p> <p>Дидактика школи слабочуючих. Педагогічний процес в школі слабочуючих. Зміст навчання. Методи, засоби і форми організації навчання слабочуючих. Система навчання слабочуючих мові. Розвиток слухового сприймання слабочуючих. Професійно обумовлені вимоги до особистості сурдопедагога. Професійно-педагогічна направленість і педагогічне покликання вчителя. Роль сурдопедагога у гуманістичних педагогічних концепціях. Особистісний компонент. Загальна й особистісна культура. Позиція сурдопедагога. Професійно-ціннісні орієнтації сурдопедагога. Професійно-педагогічна направленість особистості вчителя. Професійно-ціннісні орієнтації. Ставлення до особистості учня з вадами слуху. Відношення до особистості сурдопедагога й до себе як педагога.</p> <p>Основи методик навчання глухих і слабочуючих</p> <p>Витоки одномовних, білінгвальних методик навчання. Концепція білінгвального навчання осіб з порушеннями слуху. Наукове визначення понять «жестовий білінгвізм», «жестово-словесна двомовність», «перша мова», «друга мова», «слухове сприймання», «звукопроведення» та ін. Досвід застосування методик навчання з різними категоріями осіб з порушеннями слуху. Перспективи білінгвальних методик навчання дітей глухих та зі зниженим слухом в Україні. Нормативно правовий статус національних жестових мов в Україні та світі. Створення та розвиток української жестової мови. Зміна статусу національної жестової мови як</p>		
--	--	--	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

		<p>засобу спілкування та навчання дітей із порушеннями слуху. Українська жестова мова як засіб спілкування та навчання дітей із порушеннями слуху</p> <p>Правові засади визнання української жестової мови як мови, як засобу навчання і спілкування нечуючих. Державна політика країни (основні законодавчі акти) стосовно питання визнання і закріплення державних гарантій щодо застосування УЖМ в освітній, соціальній сфері. Розвиток української жестової мови. Еволюція національних жестових мов та жестові мовні родини. Природне і кальковане жестове мовлення. Найменша смислова одиниця мови (жест, слово). Жестомовні особи, словесномовні особи. Етапність використання різних форм мовлення при вивченні навчального матеріалу. Структура і особливості української жестової мови. Загальна характеристика жестової мови як знакової комунікативної природної системи. Відмінності між жестовими і вербальними мовами. Поняття «жест». Складові жесту як мовної одиниці. Загальна характеристика видів та особливостей конфігурацій, локалізацій, якості руху. Значення немануального компоненту. Складові жесту як елементу жестикуляції.</p> <p>Жестомовна комунікативна компетентність: структура та особливості формування</p> <p>Українська словесна та жестова мови: компаративний аналіз.</p> <p>«Фонетика» української жестової мови: мануальний та не мануальний компоненти. Граматичні правила української жестової мови.</p> <p>Комунікативне занурення. «Перша мова», «друга мова». Перехід з однієї мови на іншу та переключення між різними мовними кодами. Принципи викладання УЖМ. Значення жесту (однозначне, багатозначне).</p> <p>Диференціювання даної одиниці від подібної візуально. Практика українського жестово-словесного перекладу. Українська дактильна абетка. Дактилювання та сприймання дактилю. Найуживаніша жестика української жестової мови. Освітні перекладачі. Базовий жест і синонімічний ряд. Еквівалентні значення. Додаткові значення. Порядок жестових одиниць у реченні. Види речень за метою висловлювань.</p>		
--	--	--	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

		Лінійний та одночасний виклад речення. Зайві та додаткові жести у реченні. Дактилологія як наука. Розвиток дактилології в різних країнах світу. Засади розвитку вітчизняної дактилології. Особливості дактильних абеток. Лінгвістичні особливості української дактилології. Правила дактилювання. Моделі опанування українською дактилологією.		
	Практичне завдання – сурдопереклад	Практичне (творче) завдання виконується під час проведення екзамену. Передбачається два переклади: на жестову мову відеороліку (тип відеороліку визначається викладачем під час екзамену, в межах вивчених тем) та з жестової мови на звичайну словесну.	Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються таким чином: - 18-20 балів – вірний переклад, 3 додатковими поясненнями; - 15-17 балів – принципово вірний переклад, з незначними помилками; - 10-14 балів – передавання суті повідомлення, 3 помилками, неточностями; - 5-9 балів – поверхнєве розуміння повідомлення, грубі помилки; - 0-4 бали – розуміння лише окремих жестів (слів).	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Рекомендована література

Основна:

1. Кульбіда С.В. Кінетичні особливості української жестової мови (на прикладі конфігурації). Ч. 2. С. Кульбіда. Жестівник української жестової мови : навчальний посібник. Київ, 2017. 38 с.
2. Фомічова Л.І. Сурдопедагогіка : хрестоматія. Київ : НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. 1, 2 тт.
3. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. реком. МОНУ. Суми : Університетська книга, 2008. 224 с.
4. Засенко В.В., Кульбіда С.В. Дактилологія. Енциклопедія сучасної України. Т. 7. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень, 2008. С.496. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/711107/>
5. Іванюшева Н.В., Кульбіда С.В. Українська жести абетка. Київ : Педагогіка, 2005. 64 с.
6. Кульбіда С.В. Українська дактилологія : наук.-метод. посібник. Київ : Пед. думка, 2007. 256 с.

Додаткова:

1. Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний посібник / за ред. А. А. Колупасової. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
2. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
3. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. акад. В. І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер. 2003. 436 с.
4. Астапов В.М. Введение в дефектологию с основами нейро- и патопсихологии : учебное пособие. Москва : Международная педагогическая академия, 1994. 215 с.
5. Зборовська Н.А. Особливості соціальної ситуації розвитку та мовної компетентності учнів з порушеннями слуху/ Н.А.Зборовська //Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. 2014. Вип. 6. С. 60–66.
6. Кульбіда С.В. Категорія імені в українській жестовій мові. Теоретичне та методичне забезпечення навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами : зб. наук. праць. Вип. 8. Славянськ: Донбаський держ. пед. університет, 2018. С. 125–139.
7. Nassrallah, F., Tang, K., Whittingham, J., Sun, H. D., & Fitzpatrick, E. M.. Auditory, Social, and Behavioral Skills of Children With Unilateral/Mild Hearing Loss. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*. 2020. 25(2), 167-177.
8. Lillo-Martin, D. C., Gale, E., & Pichler, D. C. Family ASL: An Early Start to Equitable Education for Deaf Children. *Topics in Early Childhood Special Education*, 2021. 14 (1). 11-12.

Інформаційні ресурси

1. Кульбіда С. В. Правила дактилювання. С. В. Кульбіда . Дефектологія. 2006. № 1. С. 39-41. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua>
2. Кульбіда С.В. Дотримання мовленнєвої норми при опануванні дактилем нечуючими учнями. С. Кульбіда.-Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями слуху та інтелекту / За ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. К.: Тов. „Поліпром”; 2007. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/710490/>
3. Сурдопедагогіка (виховання і навчання глухих, слабочуючих, пізньооглохлих). URL : http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/TopicDescription?topic_id=93960

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. У разі наявності поважної причини для пропуску заняття або невиконання завдань у встановлений термін, передбачається відпрацювання студентом пропущеного матеріалу протягом наступних двох тижнів, або за домовленістю з викладачем.

За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Усі учасники навчального процесу дотримуються академічної доброчесності. Під час виконання письмових видів робіт або під час підготовки виступів, які передбачають самостійне опрацювання літературних та інших джерел плагіат не допускається. Використання всіх теоретичних матеріалів передбачає обов'язкове посилання на офіційне джерело (автора). Виявлення плагіату стає підставою для незарахування виконаної роботи.

Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення можуть надсилатися через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ел. пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем. Адреси типу **user123@gmail.com** *не приймаються!*

---

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2021-2022 рр.

ГРАФІК	НАВЧАЛЬНОГО	ПРОЦЕСУ	2020-2021	н.	р.
http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/2021_polozhennya_pro_organ_zts_yu_osv_tn_ogo_protseu_v_znu.pdf					

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методичку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет соціальної педагогіки та психології
Силабус навчальної дисципліни

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>